

ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

Навчально-науковий інститут
педагогіки і психології
Кафедра педагогіки і психології
початкової освіти

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

**ПСИХОЛОГІЯ ТА ПЕДАГОГІКА ОСВІТИ З МЕТОДИКОЮ
ВИКЛАДАННЯ**

Код дисципліни	ОК. 6
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-наукова програма	«Початкова освіта»
Обсяг дисципліни	5 кредитів ECTS (150 академічних годин)
Види аудиторних занять	Лекції/Практичні заняття
Форми контролю	екзамен

Інформація про викладача

Викладач (ІПБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Бірюк Людмила Яківна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології початкової освіти
Контактний телефон	0990583444
E-mail:	kafripo@gmail.com
Профіль викладача	http://gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universytet/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/243-biruk-lydmyla-yakivna
Консультації	Щосереди, 14.00-15.00 год ауд. № 109, 1 корпус; за умови дистанційного навчання в цей же час на платформі Zoom, Google Meet

м. Глухів, 2022-2023 навчальний рік

Анотація курсу. Система вітчизняної вищої педагогічної освіти за своєю ідеологією та цілями узгоджена зі змістом і вимогами освіти європейських країн згідно з процесами інтеграції. Україна досягла високого рівня реалізації двох стратегічних завдань: розширення доступу до отримання вищої освіти і досягнення рівня, відповідного світовим стандартам, що сприяє всебічному задоволенню освітніх потреб громадян. Здобувачі педагогічних спеціальностей мають володіти не лише знаннями, вміннями й навичками продуктивної професійної діяльності з відповідної галузі, а й уміти навчати інших, розробляти теоретико-методологічні, дидактико-методичні основи управління освітнім процесом у закладах фахової передвищої освіти та ЗВО.

Предмет дисципліни: системно організований освітній процес підготовки кадрів фахової передвищої та вищої педагогічної освіти за сучасними підходами та дидактичними принципами.

Програма курсу **має на меті** ознайомити здобувачів освіти з цілями, завданнями та напрямками реформування фахової передвищої та вищої освіти, з її структурою, методологічними, психологічними та дидактико-методичними основами організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої та вищої освіти.

До завдань курсу відносимо:

- ознайомлення із законодавчими актами України про заклади фахової передвищої та вищої освіти й концепцією її розвитку за Болонським процесом, із сучасними підходами держави і суспільства до методичної організації викладання педагогічних дисциплін під час освітнього процесу в аспірантурі ЗВО; надання слухачам аспірантури цілісної й логічно-послідовної системи знань про дидактику підготовки кадрів вищої кваліфікації, розкриття концепції, основ теорії, методології й методики викладання навчальних дисциплін у системі вищої педагогічної освіти;

- ознайомлення зі структурою і змістом освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти та ЗВО, з особливостями роботи її підрозділів; особливостями і закономірностями освітнього процесу фахової передвищої та вищої педагогічної освіти; ознайомлення з основними поняттями дисципліни; опанування педагогічними формами освітньої взаємодії зі здобувачами, творчим застосуванням знань і способів діяльності, засвоєних під час вивчення дисциплін професійно-практичного циклу;

- опанування навичками планування, організації й аналізу різних видів навчальних і позааудиторних занять, використання найбільш ефективних методів навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти; набуття початкового досвіду ведення науково-методичної роботи, дослідно-експериментальних форм педагогічної діяльності; ознайомлення з кращим досвідом провідних викладачів педагогічних ЗВО України, апробація ефективних методів і технологій навчання, що застосовуються в системі вивчення освітніх компонентів.

Навчальну дисципліну *«Психологія та педагогіка освіти з методикою викладання»* включено до циклу освітніх компонентів професійної і практичної підготовки здобувачів освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії».

Міжпредметні зв'язки: «Психологія та педагогіка освіти з методикою викладання» є освітнім компонентом універсального складника професійно-практичної підготовки здобувачів освіти. Дисципліни, на вивчення яких безпосередньо спирається пропонований курс: «Філософія науки», «Наукова комунікація українською мовою».

У результаті вивчення пропонованого освітнього компонента здобувач повинен набути поданих нижче **компетентностей та програмних результатів навчання.**

Інтегральна компетентність – здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та / або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері початкової освіти, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне й практичне значення.

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗК 3. Здатність спілкуватися українською мовою як державною усно й письмово; конструктивно й неупереджено аналізувати філологічні проблеми на засадах академічної доброчесності та етики наукової співпраці, демонструвати культуру наукового мовлення під час проведення, презентації та обговорення результатів наукового дослідження.

ЗК 6. Здатність до професійно-педагогічної комунікації, налагодження й підтримки контактів з учасниками наукового дискурсу, до вільного обговорення професійних, комунікативних проблем в усному та писемному форматах наукового мовлення, на високому рівні презентувати дослідницьку роботу науковій спільноті.

ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу (лідерство) та підприємливість, ефективно діяти в команді.

СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

СК 1. Здатність інтегрувати знання з різних галузей, планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях освітньої галузі та суміжних галузей, бути визнаними на національному та міжнародному рівнях.

СК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері початкової та вищої освіти, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК 5. Здатність до навчання впродовж життя, безперервного саморозвитку та самовдосконалення

СК 6. Здатність здійснювати та організовувати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти на засадах

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 1. Розв'язувати комплексні проблеми професійної діяльності, науки та/або інновацій у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей, створювати передові концептуальні та методологічні знання, реалізовувати інновації відповідно до вимог Концепції НУШ та компетентнісного підходу.

ПРН 4. Глибоко розуміти загальні принципи та методи педагогічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері початкової освіти та у викладацькій практиці з дотриманням норм професійної та академічної етики.

ПРН 7. Застосовувати сучасні методи й інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері початкової освіти й у дотичних міждисциплінарних напрямках, для саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя.

ПРН 9. Розробляти й досліджувати концептуальні моделі освітніх процесів і систем,

їх наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, організовувати освітній процес у закладах фахової передвищої та вищої освіти.

ПРН 10. Знати, розуміти й усвідомлювати методологічні функції філософії освіти, основні парадигми, закономірності й загальні тенденції розвитку освіти.

ПРН 12. Організовувати теоретичне та експериментальне дослідження в галузі вищої та початкової освіти, визначати завдання дослідницького пошуку та ефективно планувати час для отримання необхідних результатів; проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати власну дослідницько-пошукову діяльність і формулювати власні авторські висновки, пропозиції та рекомендації.

ПРН 13. Проектувати зміст навчання, розроблення та використовувати дидактичні засоби методичного супроводу навчального заняття у вищій та початковій школі, здійснювати діагностику якості освіти.

компетентнісного підходу.

СК 7. Здатність поцінювати й пропагувати високу культуру професійної комунікації, вільно послуговуватися нормами наукового мовлення, розвивати й удосконалювати чуття мови в собі та інших учасників наукового, освітнього дискурсів, усвідомлювати їх цінність, ефективність і важливість, стежити за новітніми публікаціями та нормативними виданнями в початковій і вищій освіті.

СК 8. Здатність до застосування комплексного підходу у виявленні, формулюванні та розв'язанні завдань і проблем початкової та вищої освіти, планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження, впроваджувати здобуті результати у вітчизняну систему освіти.

СК 10. Здатність організувати освітній процес на першому рівні (початкова освіта) повної загальної середньої освіти та ЗВО на засадах компетентнісно орієнтованого підходу.

СК 12. Здатність модифікувати, адаптувати, проєктувати методи та розробляти методику науково-дослідницької діяльності у початковій та вищій освіті з використанням сучасних комп'ютерних технологій.

СК 13. Здатність застосовувати знання основ психолого-педагогічної діяльності, традиційні та інноваційні форми, методи навчання й викладання, педагогічні технології в освітній діяльності.

ПРН 15. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах вищої та початкової освіти, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних професійних контекстах; інтегрувати та використовувати предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти та трансформувати їх на міжпредметній основі.

ПРН 16. Здійснювати пошук і впроваджувати прогресивні ідеї, практики в професійній і науковій діяльності; дотримуватися принципів академічної доброчесності; проявляти авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності.

ПРН 17. Дбати про власну комунікативну культуру, усвідомлювати необхідність її збагачення та постійного вдосконалення, прагнути до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, побудови кар'єри, командної взаємодії.

Результати навчання визначаються за рівнями сформованості дидактико-методичної компетентності здобувача освіти (творчий, високий, достатній, низький), що формуються на основі мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісно-операційного, рефлексивно-результативного її складників за критеріями та показниками до них.

Здобуті знання й уміння допоможуть майбутнім фахівцям вищих освітніх установ забезпечити повноцінне виконання стратегічних завдань з підготовки національної еліти педагогічних закладів, що забезпечать подальший розвиток вітчизняної освіти, адаптацію її до умов соціально-орієнтовної економіки, трансформацію та інтеграцію у європейське світове співтовариство.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія та педагогіка вищої освіти з методикою викладання»

Форма навчання	Курс	Семе	Загальне навантаження	Кількість годин		Вид семестрового контролю
				Аудиторні заняття	ості йна	

			Європейські кредити	Години	Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття		Залік	Екзамен
Денна/електронне навчання	I	II	5	150	36	24	-	26	100		+
Заочна/дистанційна/електронне навчання	I	II	5	150	8	6	-	4	140	2	+

Характеристика дисципліни.	Напрямок підготовки, спеціальність, освітньо-науковий ступінь.	Академічний календар, види занять.
Кількість: Кредитів: ECTS: 5/5 Модулів: 3/3 Загальний обсяг дисципліни: 150/150год.	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка ОНС: Доктор філософії Спеціальність: 013 Початкова освіта	Статус дисципліни: нормативна Курс: 1 Семестр: 2 Всього годин: 150/150 год. Лекцій: 24/8 год. Практичних: 26/8 год. СРС: 100/134 год. Вид підсумкового контролю: екзамен/ екзамен

Організація навчання.
Структура залікових кредитів дисципліни
«Психологія, педагогіка та методика вищої школи»

№	Назва теми	Кількість годин, відведених на:			
		Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Індив. робота
Модуль 1					
1.	Теоретико-методологічні основи педагогічного процесу в закладах фахової передвищої та вищої освіти	2/2	2/	10/15	4
2.	Організаційні основи системи фахової передвищої та вищої освіти в Україні	2/	2/	10/15	3
3.	Психолого-педагогічні основи освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти	2/	2/	10/15	6
4	Психолого-педагогічні основи освітнього процесу в закладах вищої	2/	2/	10/15	4

	освіти.				
Модуль 2					
5	Методика проведення занять у закладах фахової передвищої освіти	2/1	2/1	5/5	2
5	Методика проведення занять у закладах вищої освіти	2/1	2/1	5/8	2
6.	Організація практичної підготовки майбутніх викладачів	4/2	4/2	10/15	5
Модуль 3					
7.	Організація самостійної та індивідуальної роботи здобувачів фахової передвищої та вищої освіти	2/	2/2	10/14	5
8	Науково-дослідницька робота у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Методика організації дисертаційного проектування	4/2	4/2	15/18	6
9	Основи педагогічного контролю у закладах фахової передвищої та вищої освіти	2/	2/	15/14	8
10	Разом за семестр	24/8	26/8	100/134	45/45
11	Форма підсумкового контролю				екзамен

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

комп'ютерний клас;
 ОС Microsoft Windows;
 пакет Microsoft Office;
 Web браузер; доступ до мережі Інтернет.

Політика курсу:

Академічна доброчесність. Представлені результати освітньо-наукової діяльності мають бути результатом власних творчих пошуків, отриманих у ході навчальної та науково-дослідної роботи.

Відвідання занять. Відвідування лекційних занять є добровільним вибором здобувача. Результати виконання практичних занять мають бути представлені викладачу на перевірку відповідно до розкладу занять особисто під час занять, або в режимі on-line, але не пізніше, ніж до наступного практичного заняття.

Види контролю: поточний, проміжний, підсумковий.

Форми контролю освітнього складника: усне опитування, тестування, захист проєктів, залік; апробація результатів досліджень на наукових конференціях та семінарах; публікація результатів досліджень у наукових виданнях; презентація результатів дослідження на щорічній звітній конференції здобувачів освіти;

Система оцінювання ґрунтується на принципах академічної доброчесності та прозорості.

Методи навчання (МН): *словесні методи* (розповідь, бесіда, дискусія, пояснення, диспут, інструктаж, генератор думок, есе, дослідницький діалог, модерування, наукова полеміка, науковий огляд); *наочні методи* (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); *практичні методи* (вправа, робота з інформаційними джерелами, практичні, лабораторні, дослідні роботи, тренінг); *методи інноваційних технологій* (методи проєктної діяльності, методи проблемного навчання, методи інтерактивного навчання).

Форми оцінювання (ФО): *Усна* (бесіда, захист рефератів, захист проєктів, доповідь, виступ, повідомлення, коментар опорного конспекту); *письмова* (самостійна робота за варіантами, виконання різнорівневих завдань, термінологічний диктант, заповнення таблиць, складання схем, розв'язання задач, виконання вправ, написання тез, написання статей, написання есе); *тестова* (за закритими тестами; відкритими тестами); *програмована* (тестування); *самоконтроль та взаємоконтроль* (рецензування відповіді, самооцінювання письмової роботи).

Розподіл балів за видами навчальної діяльності.

№з/п	Види навчальної діяльності, кількість тем	Максимальна кількість балів за одну тему	Загальна кількість балів	Форма підсумкового контролю
1.	Практичні заняття (26)	2	52	
2.	Самостійна робота (10)	2	20	
3.	Індивідуальна робота (4)	4	16	
4.	Модульні завдання (3)	4	12	
5.			100	Залік

Шкала оцінювання знань.

Таблиця 2

За школою ECTS	За 100 бальною шкалою ECTS	Значення оцінки за рівнями сформованості ЗК, ФК, ПРН
A	90-100	Високий рівень володіння сформованими компетентностями, ПРН
B	82-89	Достатній рівень володіння ЗК, ФК, ПРН
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння ЗК, ФК, ПРН
D	64-73	Середній рівень володіння ЗК, ФК, ПРН
E	60-63	Рівень оволодіння ЗК, ФК, ПРН нижче середнього
FX	35-59	Низький рівень сформованості ЗК, ФК, ПРН
F	1-34	Дуже низький рівень сформованості ЗК, ФК, ПРН

Інформаційне забезпечення:

Основна література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи: курс лекцій. К. ВЦ «Академія», 2002. 220 с.
2. Галузинський В.М., Євтух М.В. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. К.: ННТЛ, 2010.
3. Молдован А.М. Науково-практичний коментар «Про вищу освіту». К.: ЦУЛ, 2015.
4. Матвієнко О.В. Теоретико-методологічні проблеми підготовки майбутнього вчителя до педагогічної взаємодії. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова*. Серія 17. Теорія і практика навчання. К.: НПУ, 2007. Вип. 6. С. 27 – 35.
5. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: навчальний посібник для магістрів і аспірантів. К.: ТОВ «Філ-студія», 2008.
6. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: підручник 2- вид. К.: ЦУЛ, 2014.
7. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: практикум: навч. посіб. К.: Каравела, 2008. 336 с.
9. Сергєєнкова О.П. Загальна психологія: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2015.
10. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навчальний посібник. К.: «Вища школа», 2005. 259 с.
11. Наказ Мінекономіки від 23.12.2020 № 2736 «Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»». URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/78704/ (дата звернення: 21.08.2022).
11. Наказ МОН №801 від 13.07.21 «Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 013 Початкова освіта освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Fakhova%20peredvyshcha%20osvita/Zatverdzeni.standarty/2021/07/13/013.Poch.osv.13.07.docx> (дата звернення: 21.08.2022).

Додаткова література

1. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009.
2. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / за ред. З.Н. Курлянд. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007.
3. Сисоєва С.О. Технології творчого розвитку особистості у процесі професійної підготовки. *Педагогічні технології у неперервній професійній освіті* : монографія / за ред. С.О. Сисоєвої. К. : ВІПОЛ, 2001. 502 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид., доп. К.: Академвидав, 2014.

Інформаційні ресурси

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020р. № 898). URL: mon.gov.ua (дата звернення 29.12 2022 р.)

2. Закон України «Про вищу освіту»: від 01.07.2014 № 1556-VII. Дата оновлення: 25.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 29 січня 2022 р.).

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти»: від 18.12.2019 № 392-IX. Дата оновлення: 18.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20#Text> (дата звернення 29 січня 2022 р.).

4. Закон України «Про освіту»: від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 29 січня 2022 р.).

2. Закон України «Про повну загальну середню освіту»: від 16.01.2020 р. № 463-IX. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення 29 січня 2022 р.).

7. Концепція Нової Української школи. URL: <http://kyrylivka.osv.org.ua/koncepciya-nova-ukrainska-shkola-17-07-43-18-09-2018/> (дата звернення 29 січня 2022 р.).